

אמיתי, או תחושה של אהבה ללא-מיצרים, של תחושות שעוברות מעל ומעבר לגבול ההיגיון. הכל מתואר מנקודת-המבט של המתבונן מן הצד, והצופה בקולנוע נשאר גם הוא צופה בלבד.

חתן וכלה בגובה של

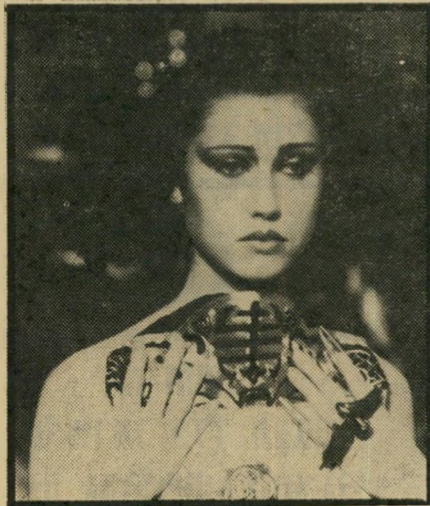
חמש קומות הפכו את

העיר למוס'און

אחת החוויות החזותיות המרתקות ביותר, שסיפק פסטיבל-הסרטים בקאן השנה, היה סרט תעודי של הבמאית הצרפתית אניאס ווארדה (האחת שרה, השניה לא), חומה, חומות. בצרפתית מתחברות שתי המילים יחד ויוצרות מילה שלישית: לחי שות.

אניאס ווארדה, המחלקת לאחרונה את זמנה בין ביתה בפאריס לבין לוס-אנג'לס, מקדישה את הסרט לציווי-הקיר הענקיים המקשטים את הבתים בעיר זו. מעין עיר ההופכת מוסיאון יוצא-דופן של אמנות אמיתית, שיוצרה הו, בעצם, אלמוניים. יש אולי מי שזוכר ציורים מסוג זה בסרטו של אנטוניוניו נקודת זאברסקי.

הסרט מורכבת, למעשה, מסקירה של עשרות ומאות חומות-יענק, המצויירות בסגנון קרוב לריאליסטי, משהו שיכול להזכיר תערוכת שבין ציורי הנרי רוסו ובין ציורי מאגריט. חתן וכלה מתנשאים לגובה של חמש קומות; אלפי חזירים מצויירים מבלים באחו, על חומה באורך של קילומטרים, העוקפת מיפעל בשר עני

איזאבל אידייה חסר טירוף אמיתי

קי; ניתוח לב פתוח בצבעי בית-חולים מגדל פי עשר; ענק מן הגזע העתיק של בני המאיה (שליטי מכסיקו לפני אל-פינים שנה), ראשו מקושט בנוצות, נושא על ידיו גוויתו של נער מחבורת-החוב בת זמננו; בוקר צופה באיש-חלל הנרי פל לארץ ובמלאך המתרום השמימה; פרחי-ענק, נחשים אימתניים — כל אלה ועוד דימויים רבים אחרים בצבעים עזים והרפיים, בצורת מקוריות ובלתי-צפויות, יוצרות נוף בתוך נוף, תערוכה מתמדת לאלה שאינם הולכים אף פעם לראות תערוכות. כי אכן, כל ציורי הקיר הללו, פסקות של המאה העשרים, נמצאות דור קא באזורים העניים של העיר, מקום מושבם של מהגרים וכושלים.

השילוב המדהים בין יצירות אלה והמי ציאות סביבן — בין אם מדובר בבית, שהציוו שעליו משלים בעצם אותו חלק של הבית שאיש לא גמר לצייר, או החור מה, שבה אי-אפשר להבדיל בין אדם הצר בע את הקיר בתוך הציור לאדם הצובע את הקיר לבת — יכול להוביל למסקנות מרחיקות-לכת לגבי משמעות האמנות. לגבי מושגי יופי, ובעיקר לגבי תפקידה של האמנות, כחלק בלתי-נפרד מן החיים, אמי צעי לביטוי החלומות הפרטיים של האני שים שלמענה היא נוצרת. בכך אין שום ספק, אחרי ששומעים את הציירים האלי מוגנים, שהכינו את כל החומות הללו, משור חתים עם אניאס ווארדה, מי יודע, אולי כך עתידים להיראות גנוזי האמנות של עולם המחז?

שרשרת של

חלונות

הכפיל (פאר, תל-אביב, אר צות-הברית) — זה אולי המקורי ויוצא-הדופן שבין כל הסרטים האמריקאים של השנה האחרונה. אין פלא ששום חברה גדולה לא רצתה להתעסק עם ההפקה הזאת במשך עשר שנים, יש בה יותר מדי דברים, ומתרחשים בה יותר מדי אירועים, מכדי שמחלקת-פירסום נורמלית תדע מאיזה קצה לאחוז בה.

קודם כל, יש עליה מקובלת: צעיר הנמלט מן המיש-טרה, מוצא מיפלט בתוך צוות-הסרטה, המכין בעיירה קטנה סרט על מילחמת העולם הראשונה, המנסה לה-זים את מיתוס הגבורה. מאחרי העלילה הזאת קיים רובד שני: כל מה שקורה לגיבור זה, במשך ההסרטה, הוא תערובת מוזרה של דימוון ומציאות, כאשר בכל פעם שנדמה לו כאילו הוא יודע מה קורה, הוא ניצב בפני מחזה תעתועים, בכל פעם שנדמה כאילו המציאות אינה יכולה להיות כה משונה, מסתבר שהכל בכל-יזאת אמיתי. מאחרי זה יש רובד שלישי, זה שמדבר על הקולנוע כאמצעי ביטוי. כאן נדמה כאילו הבמאי, ריצ'ארד ראש, פשוט בא לאמת את הגדרתו המפורסמת של אורסון וולס: "הקולנוע אינו אלא שרשרת של חלומות." ועוד רובד אחד, שבו מדובר על התחייבות האמן ליצירה שהוא יוצר. אומר במאי הסרט שכל אמצעי כשר בידיו כדי להשיג את מבוקשו: "איש לא יעז לחתוך את

כפיל קופץ מגג: דמיון ומציאות

הסרט שלי, משום שאהרוג את מי שיוגע בו." כאשר התסריטאי מביע ספק, שואל הבמאי: "מה היית אתה אומר אילו בא מומחה מהוליווד וקובע שכמה מאצבעות בתך מיותרות וצריך לקצץ אותן?" תשובתו של התסריטאי מובילה בעצם לעוד רובד אחד: הוא אומר: "מאחר שאני שייך לסוג עובדי הסרטים חסרי-הביטחון, הייתי בוודאי מבקש לשמוע עוד כמה דעות לפני שהייתי מגיע לידי החלטה." וזה רק אחד מן הרמזים המפורזים לכל אורך הסרט על עצם הפעולה של הקולנוע כתעשייה.

הצצה נועזת

לקונוניזם

אנגי ורה (גורדון, תל-אביב, הונגריה) הקולנוע ההונגרי רכש לעצמו, לאחרונה, מוניטין על בדי-ישראל, ואין-ספק שסרט זה יכול לעזור בבניית ה-תדמית החיובית שלו. ואכן, עין בוחנת יכולה להבחין כאן בתכונה שהיא אולי אופיינית ביותר לקולנוע זה: התעסקות בבעיה כלל אנושית פשוטה לכאורה, במיס-גרת של עלילה לא מסובכת, שעה שמאחרי הסיפור מספקים לצופים מיספר הצעות נועזות למדי אל מאחרי-הקלעים של העולם הקומוניסטי.

ואכן, למראית-עין מדובר כאן בסיפורת של נערה צעירה, יתומה, הנשלחת אחרי המלחמה להתחנך ב-קורס מיוחד של המילגה, שכתוצאה ממנו עתיד להי-פתח לפני עולם ומלואו. יש בסרט כל מה שצריך להיות בסרט מן הסוג הזה: הצגת בנייה חיובית של חברה סוציאליסטית, הוקעת הגורמים העוינים בה, החינוך השיטתי של אלה המתקשים להתגבר על מורשת המישטר הקודם, וכן הלאה.

אולם, אם מתבוננים היטב במה שמתרחש על המסך, אפשר לראות מייד שיש כאן הרבה יותר: החל מן הצניעה הראשונה, העוסקת בשחיתות בתוך בית-החולים שבו מועסקת הגיבורה, והיחס העויין כל-פיה, כאשר היא מגלה שחיתות זו, ודרך הביורוקרטיה האווילית המאמינת את מהלכי-הקורס וחוסר-הכשרון שלהם להבין לרוח חניכים, ועד להפגנת הביקורת-העצ-

ורוניקה פארו: חן וטבעיות

מית, שבה מסתיים הקורס, ביקורת שהיא בעצם דיכוי נפשי שיטתי של כל רמז של אישיות, בידי נציגי מישטר סטולטארי, שתורגלו במיוחד לשם כך. תוך כדי כך, מסתבר עד מהרה שהבמאי, פאל גאבור, אינו משוכנע כל-כך בצדק האבסולוטי שבגילוי מתנגדים למישטר ובהלשנה עליהם, ושאינו תומך בצדקנות חסר-הפשרות של המיליטנטים אשר רואים בחינוך על פני אדם חטא ומכשלה בהשגת המטרות הקדושות.

אגדות

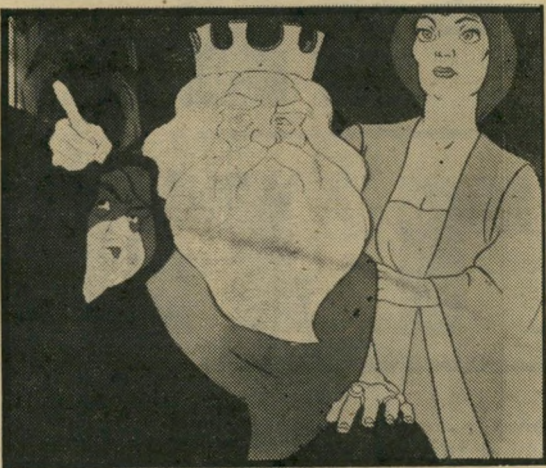
לא לילדים

שר הטבעות (פאריס, תל-אביב, ארצות-הברית) — נהוג לחשוב, שכל סרט מצוייר מיועד בעיקר לילדים. לגבי הסרט הזה, לא צריך להחפו ולהביא את הטף: ילדים קטנים ייבחנו בכמה מן הס-צינות, ואין זה כלל וכלל בטוח שיבינו כמה מן הסצי-נות האחרות, או את המשמעות שלהן.

סרטו בן השניים של ראלף באקשי (פריץ החתול) מבוסס, כמובן, על הטריולוגיה המפורסמת של טולקין — אפוס ארוך, עשיר, פיוטי, המצאה דמיונית על עולם שאינו קיים, שבו מתנגש הטוב עם הרע, והמצאה שהיא אגדה ומשל, אשר הנמשל שלה, כמובן, העולם שבו אנח-נו חיים.

עצם המחשבה — שכוח ושילטון משחיתים, שרק אדם פשוט יכול לעמוד בפני הפיתוי שהם מציעים, וככל שהם פשוטים פחות, נוטים בני-האדם להיגרר יותר אחרי המקסם, המאבק המתמיד בין התום והרשע והקושי להבין בין השניים — מובעת על-ידי טולקין במונחים אשר במבט ראשון יכולים לעשות רושם של סיפור על מכשפות ופיות, אבל טומן בחובו הרבה יותר. אין פלא שזהו אחד הספרים האהודים ביותר בקאמפוסים הא-מריקאים.

גיבורי הטבעות: דיסני ובאקשי

בסך הכל, כדאי אולי שיהיה ברור: "שר הטבעות" בקולנוע אינו יכול להיות תחליף לקריאת הספרים. אבל אם זה עשוי לדחוף מישהו אל הספרייה הקרובה, או להקל עליו את הקריאה, הרי שהמטרה הושגה.